

УДК 342.951(043.2)

Кунєв Ю.Д., д.ю.н., професор
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Колотило М.В., здобувачка вищої освіти,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ РЕГУЛЯТИВНИХ НОРМ

З першого погляду деліктне регулювання діяльності використовує достатньо стандартний підхід, опису моделі дій, які вважаються деліктом – тобто відхиленням від норми. Але правове регулювання діяльності використовує більш складні моделі потрібні для регулювання, де створюється модель діяльності як норма, а потім модель діяльності як відхилення від норми. Деліктне регулювання передбачає створення одночасно двох моделей норм

та їх поєднання в спільну модель, яку перетворюють в загальну правову норму правової організації діяльності в певній сфері.

Але моделей взаємодії складових системи норм у зв'язці елементів першого рівня системи загальної норми правового регулювання відносин в діяльності виявляється не будують на стадії проектування норм. Тому загальне правове регулювання статички діяльності має багато розривів і проблем, а динаміка системи правового регулювання діяльності, взагалі виходить на загадкові для нормотворця поняття дієвості та ефективності правової норми.

Багато статей КУАП [1] містять у назві й змісті положення щодо притягнення до адміністративної відповідальності осіб за проступки, пов'язані з порушенням: порядку; встановленого порядку; правил; правил та інструкцій; законодавства; вимог; встановлених законодавством вимог; встановлених обмежень; вимог режиму, або: у галузі, у певній сфері забезпечення тощо. Законодавець в охоронній нормі посилається на загально означену групу норм, де передбачається унормування реалізації регулятивної діяльності держави. Норм з такими формулюваннями в КУАП сотні, де охоронні норми є бланкетними та сутнісно пов'язаними з регулятивними нормами, встановленими, як вказано в КУАП: порядком, правилами, законодавством тощо у певній сфері правового регулювання. Такі статті дуже часто називають пов'язаними з правовим регулюванням публічного управління або адміністрування, що реалізуються в адміністративній діяльності публічних адміністрацій.

Питання правової визначеності дієвості та ефективності бланкетних охоронних норм, зазвичай розглядаються за окремими складами адміністративних проступків, без розгляду загального підходу до вивчення ефективності системи типових охоронних норм.

Ефективність адміністративної діяльності зовнішнього спрямування визначається ефективністю законодавства, частину якого складають норми, які визначають й склади адміністративних проступків.

Реалізовується комплексний підхід до регулювання діяльності, де поєднується регулювання за різновидами (регулятивної і охоронної). За назвою різновидів адміністративної діяльності можна виокремити відповідні норми: регулятивні та охоронні, які виокремлюють при бланкетній (відсилочній) конструкції як охоронної так і загальної норми. Для адміністративної діяльності дієвим є правове регулювання, яке передбачає наявність обох складових діяльності в межах однієї загальної норми зі складною конструкцією.

Регулятивні норми реалізуються в межах специфічної публічно-адміністративної діяльності, як діяльності із публічної взаємодії суб'єктів приватного і публічного права.

За наявності великої кількості проблем юридичного плану багато статей КУАП тривалий час продовжують бути чинними. Єдиним логічним поясненням існування статей щодо адміністративної відповідальності за порушення регулятивних норм мають іншу мету ніж урегулювання адміністративних правопорушень та існуванням корупційної складової у вигляді можливості довільного тлумачення правозастосувачем складу правопорушення і його кваліфікації. Приклад існування неякісних бланкетних охоронних норм можна подивитися за детальним аналізом, наведеним у статті «Адміністративне урегулювання митних правопорушень: на прикладі ст. 485 МКУ». «Якщо безпосередньо в нормі статті, яка передбачає, або на яку посилаються, не має чіткого складу проступку, то це спонукає до довільного тлумачення складу проступку, що й відбувається у багатьох аналогічних адміністративних справах, і за конституційним поданням Барсеґяна Г.С.» [2] та багатьох аналогічних справах, об'єднаних лише метою «вчинення протиправних дій» без складу проступку.

Правове забезпечення ефективності регулятивних норм засобами адміністративної відповідальності повинно відбуватися на основі створення одночасно моделей регулятивних і охоронних норм та їх поєднання в спільну модель, яку перетворюють в загальну правову норму правової організації діяльності в певній сфері. Властивості регулятивних норм адміністративного законодавства визначаються якістю загальної правової норми у зв'язці регулятивної та охоронної складових. Для вирішення сукупності виявлених проблем бланкетних (відсилочних) норм, що формують склади адміністративних проступків необхідним є прив'язка охоронних до регулятивних норм на рівні моделювання загальної норми діяльності з подальшим її описом мовою нормативно-правового акта.

Модель конструкції норми, яка визначає відповідальність за Повітряним кодексом України повинна містити чітку визначеність усіх складових правової норми, де юридичними засобами поєднані регулятивна норма і склад правопорушення за порушення цієї регулятивної норми, які передбачатимуть й індивідуалізацію відповідальності, тобто конкретний склад дій, за порушення яких настає конкретна юридична відповідальність.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

2. Кунєв Ю.Д., Лівінська К.К. Адміністративне урегулювання митних правопорушень: на прикладі ст. 485 МКУ. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Київ: НАУ, 2020. № 4(57). С. 75–82.